

Le-ti so bili menda sorodni z rusovskimi Lemki v sandeckem okrožji Poljskega, in so se v dvoje delili: v svobodne in sužne, po legi svojih selišč pa v picenske in amicenske.

Picenci so stanovali ob tej strani Alute, v današnji Vlahii, kakor je viditi iz Amianovega popisovanja. Ta lega se ujema s tem, da so Rimljani morali iz strani gorrenje Mužije ali Donave, Tajfali iz izhodnje strani Sedmograškega, in gospodarski Limigantje iz dežel na unej strani Maroša na zapadno Sedmograško proti Tisi nad imenovane Picence (Bukovce?) planiti, in jih med gore, med se in med Amicenci stanujoče stisniti, ter jih tako prisiliti, da so miru prosili. To se je, kakor Amian Marcellin pravi, godilo leta 358. po Kr. Tega leta so bile sužnim Limigantom dane selišča ob gornjem Potisji med Jazigi in karpatskimi hribi in med bolj severnim kosom Sedmograškega.

Amicenski Limigantje so stanovali v temeškej okrajini blizo tam, kjer se Sava v Donavo steka. Dežela Limigantov je morala obseči velik kos stare trajanske Dacije, ne le podonavske temuč tudi notranje, ker jih Amian zove mogočne, njih deželo ali selišča pa kraljestvo (regnum).

Po današnje reči je bila ta dežela med Donavo, Aluto, Tiso in Marošem.

Kakor Amian Marcellin pripoveduje v 13. pogl., so stanovali v današnjem Banatu, kar ga je bliže Tise, in so bili pred Rimljani v obziru Panonije druge in gornje Mužije od Donave zavarovani, pred družimi divjaki, namreč pred Jazigi, Buri, Kvadi itd. pa od Tise. Nad seboj so ob gornji Donavi, na tisti strani, kjer Drava v njo teče, in med Tiso, imeli tisto krivino otoka, ktera se je pri Rimljanih „Acimincum“ imenovala.

Poglejmo: kdaj, zakaj in kam so se Limigantje selili. To se je godilo ob trojem času: prvič leta 334. po Kr., drugič leta 454. in tretjič leta 568. po Kr:

1. Kar se tiče prvega preseljevanja, poglejmo zakaj, kdaj in kam se je to godilo.

a. Vzrok, da so se Limigantje prvič selili, je bil ta, da so bili od svojih sužnov ali hlapcev pregnani. Amian pravi: „Nekdaj so bili rojenjaki te dežele mogočni in slavni, pa skrivna zapersega je bila hlapcev v orožje spravila za hudobijo.“ V Konstantinovem životopisu se bere: „Sarmatski sužni so se bili zoper vse gospodarje spuntali, in jih pregnali.“

b. Kdaj se je to preseljevanje godilo, pravi sv. Hieronim, da namreč 28. leta Konstantinovega cesarovanja; Idati pa pravi, da takrat, ko sta bila Optat in Pavlin vetnika (konsula), torej leta 334. po Kr.

c. Kam so se selili, povesta spet sv. Hieronim in Idati, da v rimsko cesarstvo, kar pa je le sploh rečeno. Životopisec Konstantinov pa razločniše pripoveduje, da v Tracijo, Macedonijo in v Italijo. Amian še pristavlja, da je bilo to preseljevanje k Viktofalom, kateri so bili v zapadi Dacije s sarmatskimi Limiganti sosedje.

Kar je rečenega o Tracii in Macedonii, kamor jih je bil Konstantin prestavil, je razumeti o Picencih, ki so bivali ob tej strani Alute v današnji Vlahii. Le-ti so bili bliže Tracije, torej so v njo pred svojimi puntarskimi hlapci pobegnili, si v njej in v Macedonii selišč poiskati. Amicenci, ki so stanovali v temeškej okrajini blizo tam, kjer se Sava v Donavo steka, so pobegnili v Panonijo. Kteri so ob Maroši selišča imeli, so se ravno tako v bližnje okrajne Viktofalov rešili, kjer so bili potlej od teh in od cesarja Konstantina z zemljišči obdarovani. Sv. Hieronim pravi: „Sarmatski Limigantje so z oboroženimi rokami na rimske tla spodili svoje gospodarje, katerim se zdaj „Arkaragantes“ pravi.“ To ime je vzeto iz greškega *αρχαίο*, preganjam, in *αρχα*, sila, to je, s silo pregnani. Nemci so jih Ante imenovali. Idatijeve besede so: „zarod sužnih Sarmatov je svoje gospodarje v Romanijo pregnal.“ Kon-

stantin je pregnane rad sprejel, in več ko tri sto tisuč ljudi vsake starostij in obojega spola je razdelil po Tracii, po Čudskem po Macedonii in po Italii, kakor se v popisu njegovega življenja bere. Koliko je moralo Limigantov biti, kjer se jih je na rimski svet še čez tri sto tisuč preselilo brez tistih, ki so šli k Viktofalom!

(Dalje sledi.)

Černe bukve.

Lepo prosim vredništvo „Novic“, naj spet enkrat odpre „černe bukve“ in va-nje zapiše, kar jim pišem.

Imel sem psička, ki je šel po navadi svojega spola h tukajšnjem kovaču na brezen. Sirov in neusmiljen hlapec pokliče domače pse v hlev in tako tudi mojega psa, da ga vjame in kakor hudodelca zveže in zvezanega v kovačijo prinese, kjer veli ravno tako hudobnemu fantu, naj razbeli železno ost, s katero sta potem psu glavo med očmi prežgala. Tako terpinčenega je potem drugi hlapec s polenom proti mojemu domu pripodil. Na vprašanje moje: zakaj je tako neusmiljeno psa terpinčil? mi hudobnež serdito odgovori, da ga bo ubil, če še enkrat pride. To bi mi bilo veliko ljubše — mu odgovorim in zažugam, ga tožiti v sodni, kar se je tudi zgodilo. Hlapec pa se je zbal kazni, je službo pustil in šel od tod v Planino. Kmalu potem sem vidil sirovega hlapčona, da so ga žandarji vklenjenega zavolj nekega boja v ječo gnali, ktera je za take grozovitniže res edino pravo prebivališče. —

Pred nekoliko leti je bila pri nas gmajna razdeljena, kar bi soseski v velik dobiček bilo, ako bi toliko škodljivcov ne bilo! Les lepo raste, in v kratkem bi se rast še pospešila, ako bi ne bilo toliko hudobnih ljudi, kateri ne varujejo le svojega, temuč tudi drugim veliko škodo delajo. Ali niso taki ljudje hudobneži — naj sodijo bravci sami iz tega, kar jim bom povedal. Ko sem en del zemlje dal potrebiti, najdem v nekem kotu gošave divje vinske tertje rasti. To pripravno lego sem pripravil za poskušnjo za pravo vinsko tertjo in naredil majhuo ogrado ter va-njo tert vsadil, ktere so se lepo prijele. Zraven so stali divjaki; te sem cepil, misleč, da tudi na gmajni požlahnjene drevesca utegnejo bolj hrušk ali jabelk donesti. Kaj pa mi nek zavidneš tukaj načini? Cepljenje mi večidel polomi in zlomljene nazaj potakne, ogrado mi razgradi in živino noter zažene, čeravno ni imela kaj jesti; verh tega je še polovico lepo rastečih tert izpulil. — Ali bi se ne moglo takim hudobnežem prav ojstro na pete stopati? Ali more človek še kaj veselja imeti do zboljškov kmetijstva, ako se mu taka škoda godi?

Iz Verhnike.

J. T.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Milana. 20. junija. Cena kokonov je čedalje višja; na sejmu so unidan plačevali funt po 8²/₅ lit, in ker so v Lombardii malo svile pridelali, je gotovo, da bode cena še poskočila.

Iz Zadra v Dalmacii 17. junija. Svilei červiči so se pri nas letos dobro obnesli; ker je na Laškem pridelk slab, pride nam na dobro; sploh je cena kokonov po 3 fl. za dunajski funt; nekoliko najlepših za seme se je prodalo tudi po 4 fl.

Iz Tersta. V saboto (20. dan t. m.) ob poli ene je privihral v Terst prvi hlapčon (z imenom Pirano) z dvema vozovoma krasno olišpan, pod vodstvom c. k. ministerskega svetovavca žl. gosp. Ghega-ta in sekcijnega svetovavca gosp. Fillungen-a; veselo ga je sprejela obila množica Teržacianov, ki ga je pričakovala. Šel je iz Ljubljane ob šestih zjutraj, in je tedaj 18⁷/₈ milj dolgo pot s postajam vred doveršil v 6 urah in pol. — Za gotovo moremo povedati — piše „Triest. Zeit.“ — da 27. dan prihodnjega mesca se bo voznja začela z velikimi slovesnostmi in da bojo slavni dunajski gosti pri tej priložnosti medpotoma obiskali Postojnsko jamo.

Od sv. Blaža na Štaj. se piše, da so 14. dan t. m. otroka pokopali, kterega je pred 8 dnev nek raztogoten petelin na oko kavsnil; trepavnica ni veliko otekla, pa kmali nesrečni otrok ni mogel ne jesti ne požirati in v 12 urah potem je umerl, v kljub hitri zdravniški pomoči; v vsem je bila bolezen zlo steklina podobna.

Iz Ljubljane. Z veseljem bode gotovo vsak domoljub sprejel novico, da so 6. dan t. m. presv. Cesar poslali prečastitega tehanta Vipavskega gosp. J. Grabrijana z redom Franc-Jožefovim za večletne zasluge v duhovnem pastirstvu in šolstvu. — V pondeljk popoldne se je v tukajšni križanski cerkvi pri večernici, s katero se je za gimnazijalne učence praznovanje v čast sv. Alojzija začelo, nesreča zgodila, da se je okoli preobložene podobe sv. Alojzija papirnata roža vnela; v hipu je ogenj segel do podobe in tudi do une za njo, ki je navadno v velikem altari križanske cerkve. K sreči so ogenj hitro pogasili, da požar ni dalje segel po cerkvi in ne še večje nesreče napravil.

Novičar iz raznih krajev.

Ogerski časniki terdijo, da perve dni mesca augusta se bojo presv. Cesar s Cesarico sopeset na Ogersko povernili. — Po sklepu od 7. t. m. so Cesar dovolili, da do zadnjega oktobra letošnjega leta na 1 milijon in 948.500 gold. prerajtani dolg, ki ga ima horvaško-slavonski zaklad za zemljišno odvezo državni kasi odrajtati, naj se premeni v brezobrestni dolg (dolg brez činžev) in še le takrat naj se poplača, kadar se bo deželno premoženje opomoglo; verh tega naj se horvaško-slavonskemu deželnemu zakladu v pripomoč za leto 1858 še 150.000 gold. iz državne kase podeli. — Govori se, da se bo notárjem še več opravil izročilo, namreč vse obravnave zapuščin od konca do kraja. — Sliši se, da c. k. ministervo misli v vse toplice našega cesarstva zvedene može poslati, da mu bojo potem povedali, v kakošnem stanu so toplice. — Političnih novic je čedalje manj. Na Francozskem so volitve za državni zbor pri kraji (bile so preteklo nedeljo); kakošne so, ni še znano; gotovo pa je, da po deželi so volili kakor je vlada želela; v Parizu pa se je nasprotna stranka zadnje dni zlo na noge postavila; na kateri strani je zmaga, se bo kmali slišalo. — Kako zlo je francozki vladi na tem ležeče, da bi se zedinile Moldava in Vlahija, se vidi tudi iz tega, da je te dni prepovedala, da carigradski časnik „Journ. de Constantinople“ ne sme na Francozko, ker več reči zoper zedinjenje piše. — Na Ogerskem solani šteli asekurirane poslopja in med 100 hišami našteji sploh le 8 zavarovanih! Ne vémo: ali je v naših krajih veliko bolje?

Za pogorelce v Lašičah so darovali:

Gospá M. Malahovskova 2 fl., iz Krakovega 8 fl., Gašpar Virant 2 fl., Polona D. 2 fl., iz Sore 10 fl., g. J. B. v Podpeči 6 fl., g. F. W. iz Teržica 2 fl., g. J. P. iz Senožec 10 fl., od sv. Trojice na Dolenskem 10 fl., od Hotedrašice 3 fl., M. K. iz Ipave 10 fl., B. B. 15 fl., Fr. L. 5 fl., g. Peter Kristofič v Mengšu 3 fl., A. L. 1 fl. — g. tehant Stojan v Brašlovcah 2 fl. — Skup 91 fl.

O besedi rod-a-o.

Gospodar (na koroški meji proti Štajerskemu zlasti pri Dravi) pravi hlapcu, ako ni namazal kolesa, „Namaži kolo, ker je rodo“ (nerado teče, škriplje). Valentin Paar.

Rod-a-o, sperr, rauh, roh; rod človek, ein rauher, roher Mensch; rod kruh, ein sperres Brod; roda zemlja, ein harter, rauher Boden; róditi, im, il, roden, (in Kärnt.) roh sein, nič ne ródí, er spricht nichts. Iz mojega slovnika. Zalokar.

Rod, roda, rodo se sliši pri Rogatcu in sploh v slovenskih Goricah in Ptujskem polji. Govori se: „ta vos rodo teče“; „žganci so rodi“, „vino je rodo“, „ti imaš rod jezika“. V teh prilikah se rabí rod za nemško sperr, ungeschmalzen, rauh. Mislim tedaj, da bi tudi ta priloga za tropični „roh“ veljal, ker se čuje govoriti: „ta človek je rod“, dieser Mensch ist ungeschliffen, poleg: „ta človek je neroden“, dieser Mensch ist ungeschickt. — V Admontu. Enrik Rešek.

Lan.

(Konec.)

Zdaj predivo dá se presti,
'Z kotov, hajd! s kolovrati,
Ktera s českim zna se vesti,
Vse družice zadпусти;
Pesmi sladki glas
Krajšaj dolgi čas,
Basni, puče in pravlice,
Lene naj budé predice!

Glej! peljati krasno balo,
Saní trumo naloženih,
Tam kolovrat nad njo zalo
Pridnost kaže vsem neveste,
Ze kodelja
Na koželji je pripeta;
Vse postelje
Iz domače so le preje.
Dvožert progast,
Je višnjelo
Gosto delo
Kakor ploh.
V skrinjah naloženo platna
Cel zalog!

Vse je tiho in zaspalo,
Le nevesta pri oljenki
Zeninu še srajco šiva,
V sladkih sanjah zatopljena.
Ko zadremlje
Se ji sanja,
Da od svojih slovó jemlje,
Se solzi —
Ker pa lučica pojemlje,
Z Bogom miru se izroči.

Oj, Slovenke, deve naše,
Lepše noše ni od vaše!
Res, lepó stojé vam peče
Snežno bele in blišeče
Na cveteče rožne lica.
Kaj je lepše ko tenčica
In rudeče vaše krila
In višnjele predpasila?
Le zmir se takó nosite,
Kar domače je. cenite,
Tujih statev ne čislajte,
In rahudam slovo dajte!
Kdor po tuje se spakuje,
Le po tujem hrepeni,
Ta svoj narod zaničuje,
Še imena vreden ni!
To naj vselej se posnema,
Kar je v prid in čast rodú,
Kar s pravico se ujema
In ne kvári nam mirú.
Kdor sramuje se pomóci
Clo iz bratovske roké,
Težko dviga se visóče,
Ne se dvigne iz tamé!

Domoljubnost!
Zvezda zlata,
Sveti, sveti,
Ne zatoni za goré!
Tvoja luč je čudodelna.
Oj! da vse bi prežarila:
Da bi narod svoj častili
In ljubili,
Kakor tica gaj zeleni!
Ljubi vsak
Narod svoj, ino iskreni
Duh naj bode ti, rojak!

Pred ko preja dá se tkati,
Naj očisti se rujé;
Snažno mora se oprati,
Zdaj za statve dobra je.

Komur daš jo v pest,
Bod' si dobro svest,
Da se lepo, terdno krilo
Bode 'z platna naredilo!

Mehkušnost ljudstvu je trohnoba,
Gorjé! kjer ona se vseli;
Taisti narod je kraj groba,
Se brez otebe spepeli.
Prostrane pogubi deržave,
Izprazni mesta in vasí,
Nje sad neskončne so zmotnjave,
Kdor zgodbo bere, se grozi;
Rujá družbinske je zaveze,
Kjer koli ona se zaleze.
Si bodi bajta ali grad,
Za njé petami gre razpad.

Gorje! kjer ljudstvo to zapravi,
Kar večno obveljalo bo,
In sleherni po svoji glavi
Vodila snuje za nebo!
Kjer čednost mora se prikriti,
Razvira se očitno strast,
Vsi nježni čuti zatajili,
Izmet človeštva vživa čast;
Kjer brat čez brata meč potegne,
Kjer sin pred očem več ni svest,
Spoštenost iz sercá pobegne,
S pregreho se vtoluje vest.
Da! vera, upanje, ljubezen,
Trije stebri človeštva so,
Njih temelj, kjer stojé, je večer,
In vse viharje preneso.
Zato spoštuj o! človek Mojstra,
Kateri jih postavil je,
Da ne zadene kazen ojstra,
In večno, večno ti gorje!

Slednjič platno bo razpélo
Kraj potoka se poleg,
Soncem in vodo se belo
Obelilo kakor sneg.
Toda blizo jelš
Djati ga ne smeš,
Voda mehka in dereča
Mora biti, ne stoječa.

Kdor beli, naj
Se varje stopati na kos,
Je gorše, da je vselej bos —
Železnine na-nj sam Bog ne daj.
Ko belo bo, se srečno spravi
V korist ljudém in Božji slavi.

Če prav si le plevel ti, lan,
Vendar nam služiš noč in dan;
Odet s taboj služabnik Božji
Besedo sveto nas uči;
Odet je kmet, vojak v orožji,
Da! v tebi kralj in knez tici.
Človeka spremljaš skoz življenje,
Mu služiš, ko zagleda svit,
Naj pride blagor al terpljenje,
Je vedno on s tabó zakrit.
Iz tebe bela zdaj zastava,
Nad človeštvom se razvij!
In vse zedini mir in sprava,
Karkoli Stvarnika slaví,
Da enkrat tam obleka bela
Iz Božjih rok nam zablíši,
Kjer tuge ni in konc terpljenja,
Nikdar se mlaj ne poslovi!
Kar tukaj je, je vse minljivo,
Si bodi nit, železo, bron;
Le tam začne se nezginljivo,
Kjer Božji sedež je in dom.

Vojteh Kurnik, kolar v Teržicu.